บทที่ 3

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

วัสดุ อุปกรณ์

1. อุปกรณ์ในการเก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้
2. อุปกรณ์การศึกษา และตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์
3. อุปกรณ์ติดพันธุ์ไม้
4. อุปกรณ์การดองพันธุ์ไม้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การตรวจและรวบรวมเอกสาร

ทำการศึกษา และตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการสำรวจศึกษาทางด้านอนุกรมวิธานของผักพื้นเมืองในประเทศไทย และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผักพื้นเมืองต่างๆ

2. การกำหนดพื้นที่ที่จะทำการศึกษาวิจัย และศึกษาข้อมูลทางภูมิศาสตร์

กำหนดสถานที่ที่จะทำการศึกษา โดยเลือกจังหวัดลพบุรี และดำเนินการเลือกอำเภอที่จะทำการสำรวจ 6 อำเภอ ตามลักษณะภูมิศาสตร์ 2 แบบ คือ

1. สภาพภูมิประเทศแบบที่ราบลุ่ม ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านหมี่ อำเภอท่าวุ้ง
2. สภาพภูมิประเทศแบบภูเขาสลับเนินเขา ได้แก่ อำเภอโคกสำโรง อำเภอชัยบาดาล อำเภอลำสนธิ

3. การสำรวจข้อมูล

สำรวจพืชผักพื้นเมืองที่มีการนำมาใช้ประกอบอาหารในช่วงฤดูกาลต่างๆ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

3.1 สำรวจจากตลาดในแต่ละท้องที่แต่ละอำเภอ ที่ชาวบ้านนำผักพื้นเมืองมาจำหน่าย โดยสุ่มเลือกบางตำบลในแต่ละอำเภอ ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ สภาพทางนิเวศวิทยา ส่วนที่ใช้รับประทาน วิธีการประกอบอาหาร และสถานที่ที่เก็บตัวอย่างพืชชนิดนั้น

3.2 สำรวจโดยการสอบถามจากชาวบ้านโดยตรง เกี่ยวกับชนิดของพืชที่ใช้รับประทานเป็นผัก ส่วนที่ใช้เป็นอาหาร และวิธีการประกอบอาหาร

3.3 สำรวจจากแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในการแจกแบบสอบถามไปยังชาวบ้าน เกี่ยวกับชนิดของผักพื้นเมือง ส่วนที่ใช้ และวิธีการนำมาประกอบอาหาร

4 การเก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้

4.1 เก็บรวบรวมตัวอย่างพืชผักพื้นเมืองชนิดต่างๆ ที่มีส่วนประกอบที่สำคัญให้สมบูรณ์ เช่น กิ่งที่มีใบ ดอก หรือผล

4.2 ทำการบันทึกภาพตัวอย่างพืชผักพื้นเมือง เพื่อแสดงให้เห็นรูปร่างลักษณะของพืชแต่ละชนิด และส่วนที่นำมาบริโภค

4.3 บันทึกข้อมูลเบื้องต้นของตัวอย่างพืชในพื้นที่ เช่น ลักษณะ สภาพทางนิเวศวิทยา และรายละเอียดอื่นๆที่จะเป็นประโยชน์ในการวิจัย

4.4 จัดเตรียม และเก็บรักษาตัวอย่างแบบมาตรฐาน เพื่อนำมาศึกษาลักษณะต่างๆในห้องปฏิบัติการ

5 การศึกษาทางอนุกรมวิธานในห้องปฏิบัติการ

เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ชนิดของผักพื้นเมืองจากตัวอย่างพันธุ์ไม้ที่เก็บได้ ประกอบกับข้อมูลต่างๆที่ได้จากการสำรวจและเก็บข้อมูลในพื้นที่ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

5.1 ศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยาของผักพื้นเมืองแต่ละชนิด

5.2 ตรวจหาชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องของผักพื้นเมืองแต่ละชนิด จากเอกสารทางพฤกษอนุกรมวิธาน

5.3 จัดทำคำบรรยายลักษณะของพืชผักพื้นเมืองในแต่ละชนิดโดยใช้ศัพท์พฤกษศาสตร์เป็นศัพท์บัญญัติ (ราชบัณฑิตยสถาน 2541) บันทึกสภาพนิเวศ ส่วนที่ใช้รับประทาน วิธีการประกอบอาหาร ระยะเวลาการออกดอก และแหล่งที่พบในการศึกษา

6. การจัดทำตัวอย่างพันธุ์ไม้

นำพืชผักพื้นเมืองที่ได้จากการสำรวจและเก็บตัวอย่าง มาจัดทำตัวอย่างพันธุ์ไม้ ส่วนหนึ่งจัดทำเป็นตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งตามมาตรฐาน และอีกส่วนหนึ่งที่ไม่เหมาะในการทำตัวอย่างแห้ง ก็จัดทำเป็นตัวอย่างดอง เพื่อเก็บไว้ศึกษาวิจัย และเป็นตัวอย่างอ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืช ศ.กสิน สุวตะพันธุ์ ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. สรุปผลการวิจัย และเขียนวิทยานิพนธ์

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย

เริ่มดำเนินการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2540 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2543